

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว(ส.ป.ป.ลาว) มีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ จึงเกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นประกอบกับการเพิ่มจำนวนของประชากรและการเข้ามาทำงานในตัวเมือง เป็นผลทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลให้มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ โดยเฉพาะน้ำเสียที่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม มีการปล่อยน้ำที่ปนเปื้อนด้วยสารเคมีออกมาในปริมาณมากโดยไม่ได้ทำการบำบัด จนทำให้แหล่งน้ำตามธรรมชาติไม่สามารถรองรับและบำบัดตัวเองให้กลับคืนสู่สภาพที่ดีตามธรรมชาติได้

จากการศึกษาสรุปได้ว่ามี 2 ประเด็นสำคัญ คือ ความไม่เพียงพอของกฎหมายและเรื่องประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

ความไม่เพียงพอของกฎหมาย เนื่องจากพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่า กฎหมายของ ส.ป.ป.ลาว มีอยู่หลายฉบับ แต่ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายแม่บท แม้ว่าจะมีความคิดค่อนข้างจะก้าวหน้า เช่น การเอาหลักการของ”ผู้ก่อมลพิษ เป็นผู้จ่าย”มาใช้ อย่างเช่นในกรณี การเก็บค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตและได้บัญญัติเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียรวม เป็นต้น แต่ยังไม่มีการออกกฎหมายเฉพาะ เพื่อลงโทษผู้ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำโดยตรง

เนื่องด้วยกฎหมายของ ส.ป.ป.ลาว ยังไม่ได้กำหนดความผิดในคดีที่เกี่ยวกับมลพิษทางน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรมไว้โดยตรง แต่ก็มีกรนำเอากฎหมายอื่นๆ ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับความผิดทางสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้ เพื่อป้องกัน ควบคุมและแก้ไข การก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำจากโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งจากกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายว่าด้วยการอนามัย การป้องกันเชื้อโรคและส่งเสริมสุขภาพ กฎหมายว่าด้วยน้ำและทรัพยากรแหล่งน้ำ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริหารจัดการกับมลพิษในวิธีการต่างๆ เช่น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย การจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียในโรงงานอุตสาหกรรม การเก็บค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตการปล่อยน้ำเสีย รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำ การกำหนดเขตที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

กฎหมายเหล่านี้เป็นการกำหนดให้หน่วยงานทางราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีอำนาจเข้าไปควบคุม การดำเนินกิจการในการบำบัดและการปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงานอุตสาหกรรม ให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนด

การที่ ส.ป.ป.ลาว ได้ออกกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุม การดำเนินกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมนั้น กฎหมายดังกล่าวจะช่วยให้การพิจารณาอนุญาตดำเนินกิจการโรงงานหรือกิจการใดหนึ่ง ใน ส.ป.ป.ลาว และนอกจากนั้นยังทำให้ ส.ป.ป.ลาว มีความพร้อมที่จะรับมือกับสภาพการเปลี่ยนแปลงใหม่ ทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ดี เนื่องจาก ส.ป.ป.ลาว ได้ตรากฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนิน กิจการของโรงงานอุตสาหกรรม ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ในช่วงระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก จึงอาจจะมี ปัญหาพื้นฐานบางประการในการบังคับใช้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพราะยังขาดกฎหมาย ลำดับรองอีกเป็นจำนวนมาก เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงต้องมีการบัญญัติข้อกำหนดในการ ปฏิบัติและการกำหนดบทลงโทษไว้เฉพาะ เพราะจะทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าไปแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ปัญหาประสิทธิภาพในการบังคับใช้ มาตรการทางกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข มลพิษทางน้ำที่อาจเกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จากที่ผ่านมาการ บังคับใช้กฎหมายในการป้องกันแก้ไข ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็เนื่องมาจาก สาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น การขาดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีความรู้ความสามารถ ทางด้านวิชาการเฉพาะด้านโดยตรง ขาดงบประมาณ ขาดอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการพิสูจน์ ที่ได้มาตรฐาน นอกจากนั้นการบังคับใช้กฎหมายอาญา ในการพิสูจน์ความผิดยังต้องพิสูจน์ องค์ประกอบภายในเป็นหลัก เช่น ความผิดต้องกระทำโดยเจตนาหรือประมาท ดังนั้นการพิสูจน์ เพื่อลงโทษต้องอาศัยพยานที่ได้มาจากการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ประกอบกับการวินิจฉัย ข้อเท็จจริง ซึ่งอาจเป็นเรื่องยากในการสืบหาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงประกอบกับต้องอาศัย ความรู้ความชำนาญพิเศษและความรู้ในปัญหาเทคนิคการสอบสวนแต่เนื่องจากปัญหาในการ สอบสวนหลักฐานในปัจจุบันยังใช้พนักงานสอบสวนที่ดำเนินคดีอาญาทั่วไปซึ่งอาจเป็นผลกระทบ ทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีเพื่อลงโทษผู้ก่อมลพิษได้ ปัญหาการบังคับใช้มาตรการทางแพ่ง เมื่อมี ความเสียหายเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมหรือประชาชนทั่วไปจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบชดใช้ ค่าเสียหายหรือค่าทดแทน แม้ว่าผู้ได้รับความเสียหายสามารถใช้สิทธิทางศาล เพื่อให้ผู้ก่อมลพิษ

ต้องรับผิดชอบทางแพ่งได้ แต่ในการหาหลักฐานและพยานต่างๆเพื่อนำมาพิสูจน์ให้ศาลเห็นและพิจารณาให้โทษที่ชนะคดีนั้นคงจะเป็นเรื่องที่ยากโดยเฉพาะการกระทำผิดในคดีสิ่งแวดล้อมโทษที่ ต้องประสบกับความยุ่งยากในการพิสูจน์ ซึ่งปัญหาทั้งหลายเหล่านี้ที่ขาดความชัดเจน แน่นนอน อาจทำให้เป็นช่องทางหนึ่งในการแสวงหาผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ต้องได้รับการแก้ไขให้มีความพร้อมมากขึ้นในอนาคต

แต่กฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำของ ส.ป.ป.ลาว ยังมีข้อดี เช่น ในเมื่อโรงงานมีการ กระทำผิดและยังไม่แก้ไขให้เป็นไปตามมาตรฐาน เจ้าหน้าที่สามารถสั่งให้ทำการย้ายโรงงาน ได้ หรือโรงงานที่จะปล่อยน้ำเสียเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ต้องทำการขอใบอนุญาต การปล่อยน้ำเสีย

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีกฎหมายที่ไม่เพียงพอ และขาดประสิทธิภาพในการควบคุมการเกิดปัญหามลพิษทางน้ำที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม

1. กฎหมายไม่เพียงพอ

รัฐบาลต้องมีการออกกฎหมายลำดับรอง ที่บัญญัติขึ้นมาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆโดยเฉพาะ เพื่อมารองรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นทุกชั้นตอน เช่น ออกกฎหมายเฉพาะมาบังคับใช้หรือว่ากำหนด บทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมไว้โดยตรง

การออกข้อกำหนดหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสั่งย้ายโรงงานให้มีความชัดเจน เช่น โรงงานประเภทใด เมื่อกระทำความผิดแล้วควรจะย้ายออกไปที่ใด หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จะเป็น ความรับผิดชอบของใคร

2. ประสิทธิภาพในการบังคับใช้

เนื่องจากปัญหาการขาดงบประมาณ การขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยและการขาดบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถโดยเฉพาะ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งนี้ต้องมีการเพิ่ม บุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่น รับเอาพนักงานที่เรียนจบทางจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยตรง ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่และบุคลากรให้มีความ เชี่ยวชาญ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นก่อนการอนุญาตดำเนิน กิจการโรงงาน โดยการเสนอแนะความรู้ให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ ถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลเมื่อพบเห็นการกระทำความผิดให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในเรื่องของการจัดให้มีการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม ในอนาคตรัฐบาลควรจัดให้มีโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมภายในเขตนิคมอุตสาหกรรม เพราะจะเป็นการประหยัดต้นทุนการลงทุนให้แก่ผู้ประกอบการ สามารถควบคุมการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ทางการกำหนด สร้างความสะดวกในการตรวจสอบให้แก่เจ้าหน้าที่ อาจจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดผลกระทบในเรื่องสิ่งแวดล้อมและน่าจะเป็นการรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของ ส.ป.ป.ลาว ต่อไปในอนาคต แต่ปัญหายังมีอยู่ที่ว่า การสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม เป็นการลงทุนที่ใช้ต้นทุนที่สูงมาก โครงการหนึ่ง ภาครัฐควรเข้ามาเป็นผู้รับผิดชอบหรือภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมและจะคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่ ซึ่งจะต้องทำการศึกษากันต่อไป

ปัญหาการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยและการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมาก โดยรัฐบาลลาวควรมีการส่งบุคลากรไปศึกษาหาความรู้ทางด้านต่างๆยังต่างประเทศเพื่อที่จะนำเอาความรู้และเทคโนโลยีมาพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ